

نیا و میا بور
نیا و میا بور

۲۲

نامه نسیک لهر

گردآورنده فریدون جنیدی

نیازمیشابور

۳

نامه‌نویسی

گردآورنده فریدون جنیدی

نامه فرهنگ ایران، دفتر سوم

گردآورنده: فریدون جنیدی

چاپ نخست: ۱۳۶۸

شماره: ۳۰۰۰ دفتر

حروفچینی: تایپ گوروش ۹۳۹۳۶۰

صفحه آرایشی: چلیپا

لیتوگرافی: فیلم گرافیک

چاپ: ۲۰۰۰

نشر بلخ وابسته به بنیاد نیشابور، بولوار کشاورز، روبروی پارک لاله خیابان جلالیه،

شماره ۸ ساختمان گیخسرو اردشیر زارع، تلفن ۶۵۲۷۸۴

فهرست گفتارها

	۱ - سخن آغاز
۵ دکتر مهدی فرشاد	۲ - آئین مهندسی در فرهنگ ایران
۳۰ دکتر رضا مدنی	۳ - ریشه شناسی واژه‌ها
۳۳ دکتر رمپیس، دکتر رضا مدنی	۴ - واژه‌های فارسی در زبان آلمانی
۵۲ دکتر داریوش "حسین" بختیاری	۵ - آتشکده آذرگشسب
۷۰ منوچهر بیگدلی خمسه	۶ - کند و کاو در ریشه سه واژه
۷۶ محمد علی آزادخواه	۷ - مرغ و مثل سیرجانی
۸۱ احسان الهاشمی اردستانی	۸ - کلوزه کاری در اردستان
۹۲ جواد صفی نژاد	۹ - نظام آبیاری سنتی در روستای کتالان فیروزکوه
۹۹ علی اصغر مصطفوی	۱۰ - پیغمبران استعمار در دساتیر
۱۰۵ محمد زرین نگار	۱۱ - کوشانیان، کوفجان، براهوئیان
۱۲۵ چراغعلی اعظمی سنگری	۱۲ - گجستک ابالیش
۱۳۳ لیلا اعظمی سنگری	۱۳ - گوت و گوه سنگسر
۱۵۱ لیلا اعظمی سنگری	۱۴ - ساختار خیل Xil سنگری
۱۵۸ بهرام نیک‌اندیش	۱۵ - واژه‌های همانند در زبان بختیاری و انگلیسی
۱۶۴ پرویز نصیری	۱۶ - افسانه‌های لرستان
۱۷۱ محمد حسن رجائی زفره‌ای	۱۷ - تخت‌کشی "گیوه"
۱۷۸ توران بهرامی	۱۸ - هان ای دل عبرت‌بین ازدیده نظر کن هان
۱۸۳ پرویز پژوم شریعتی	۱۹ - شاهنامه آئینه مضامین
۱۹۴ شهلا لاهیجی	۲۰ - نخستین تراژدی در ادبیات جهان
۲۱۲ دکتر مرتضی فرهادی	۲۱ - تعاونیهای سنتی در ایران
۲۱۸ دکتر مرتضی فرهادی	۲۲ - "وره" نوعی تعاون سنتی کهن وزنانه در "کمره"
۲۴۰ شهناز یوسف نژادیان	۲۳ - چند واژه و داستان و متل از زبان آرامی و کلیمیان کردستان
۲۴۸ ادیک گرمانیک	۲۵ - نگرشی بر تاریخ ایرانشناسی ارمنیان
۲۵۶ نویسنده: سرگی ادماریان
ترجمه: ادیک مهربابی "آرین"	۲۶ - نان در اعتقادات ارمنیان
۲۶۰ صدیق صفی زاده "بوره‌کشی"	۲۷ - میسور زبون

بنام خداوند جان و خرد
کزین برتر اندیشه برنگذرد

سخن آغاز

از دو سال پیش این دفتر آماده چاپ است و کمبود کاغذ بنیاد نیشابور را در کار چاپ به درنگ و امی داشت. درنگی که در پهنه دیرنگ زمان، دمی بیش نبود و در همین دم دوتن از یاران گرامی ما، در پژوهش‌های ایرانی، دم درکشیدند و به هستی جاودانه پیوستند!

نخستین پژوهنده جوان و پرکار و بس استوار و خردمند گیلانی، دکتر رضا مدنی که گفتار واژه‌های ایرانی در زبان آلمانی ترجمه او است. دودو دیگر؛ بانوی نام‌آور و فرهنگ‌پرور و نشانه‌پابرجائی و استواری به فرهنگ نیاکان، از مرز سنگسرمیم اعظمی سنگسری.

و این هر دو پژوهنده نگرنده سخت‌کوش با نگاهی دلنشین که از دریچه زادگاه‌هایشان به پهن‌دشت فرهنگ ایرانزمین افکندند، نگرش خویش را جاودانه کردند و رفتند و روانشان به مینو جهان خرامید!

دیگر سخنی که می‌باید در این پیشگفتار، گفته آید آن است که چکامه‌سرای فرزانه، بانو توران شهریاری (بهرامی) در گرماگرم آن جنگ ناخواسته و به هنگام کنفرانس عمان چامه‌ای سرودند که پاسخی است بر آنچه که در آنروز می‌گذشت، و اگرچه زمان بر آن گذشته است و امروز برای چاپ آن کمی دیر است، اما این سخن همواره تازه است که در نبرد میان روشنائی و تیرگی، سرانجام پیروزی با روشنائی و فروغ است.

سدیگر آنکه؛ در پژوهش‌های ویژهٔ زبان دلنشین، زیبا، خوش‌آوا و ژرف‌کردی (که ریشه در زبانهای فارسی باستان و اوستا و پهلوی دارد و نزدیکترین زبان از گروه زبانهای ایرانی به زبان فارسی دری است چنانکه گاهگاهی با آن یکی است، و بنیاد نیشابور از آغاز، نگرش به آن و دستاوردهای زیبای آن زبان که چامه و سرود و آوا و بیت و چریکه و داستان و دفتر و دیوان است، همواره بخشی از پژوهش‌های خویش را در آن راستا به انجام رسانیده و یا آغاز کرده است) برخورداریم به آنکه خطی که امروز به نام خط‌کردی شناخته شده، خط‌کردی نیست و کردان رادر پیدائی و روائی آن دستی نبود، و دست‌های پشت پرده آن را پدیدار ساخته و در دفترهای ترکی اویغوری به کار گرفتند و چون از پراکندگی تیره‌های آن سو با این خط، بهره نیک گرفتند، آن را در کردستان غربی روا ساختند و نرم‌نرم در همه جا به نام خط‌کردی نام آورش نمودند، تا جوان کرد را که همهٔ خون و رنگ و پیوندش با نیاکانش پیوسته است، از فرهنگ نیاکانش جدا سازند!

در این رهگذر ما نیز در بنیاد نیشابور همان خط را خط‌کردی می‌پنداشتیم و چون پرده از پیش چشم این نویسنده، و گروهی دیگر از نویسندگان و پژوهندگان والای کرد به کنار رفت، اکنون بر آن ایستاده‌ایم که: تا نویسندگان کرد، بویژه نویسندگان کردستان ایران، خود خطی را به نام خط‌کردی پدید نیاورند، همان خط‌کردی باستانی را که فارسی دری و عربی نیز بدان نوشته می‌شود به نام خط‌کردی بشناسیم، تا فرزندان و خردمندان ما، در آینده چه بخواهند و چه نکنند!

اما در این دفتر نیز چون دو سال پیش فراهم آمده مقاله‌ای پیرامون فرهنگ کرد داریم که به همان خط ترکی اویغوری نوشته شد، و از چاپ آن گریزی نیست و بدین روی از خوانندگان فرزانه پوزش می‌خواهیم.

فریدون جنیدی

دیماه ۱۳۶۸ خورشیدی